

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФТЕХОСВІТИ

У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

***РОЗРОБКА ПЕРШОГО УРОКУ
В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
у 2015-2015 н.р.***

*(з досвіду роботи Дніпропетровського центру
професійно-технічної освіти туристичного сервісу)*

(для заступників директорів з НВР, педагогів-організаторів, класних керівників, голів МО)

**Розробник: Кузь Т.Г.,
заступник директора з
навчально-виховної роботи ДЦПТОТС**

2015

м. Дніпропетровськ

Розробка Першого уроку в ПТНЗ Дніпропетровської області у 2015-2016 навчальному році

Тема: Професійно-технічна освіта: історія та сучасність

Мета: Ознайомити учнів з історією створення професійно-технічної освіти, періодами в розвитку системи як складової освіти в Україні, система професійного навчання, яка відіграє важливу функцію у становленні нашої незалежної держави – відтворення кваліфікованих трудових ресурсів. Популяризувати робітничі професії ПТО регіону та країни, щодо збереження кращих традицій профтехосвітян. Формувати активну життєву позицію майбутніх спеціалістів. Сприяти тому, щоб майбутні фахівці ПТНЗ зростали успішними учнями, упевненими людьми, відповідальними громадянами, готовими бути повноцінними членами суспільства, які зможуть знайти шлях до стабільності, миру і злагоди в Україні. Виховувати повагу до людей праці.

Обладнання: вислови на дошці видатних людей, мультимедійна система для презентації, фото колаж «Я – робітник, Я – гордість України!»

Підготовчий етап: запрошення випускників навчального закладу, які працюють на підприємствах міста, складання презентації, добір ілюстративних та фотоматеріалів про робітничі професії з різних заходів навчального закладу.

Урок проходить спільно з майстром виробничого навчання.

Хід уроку:

1. Вступна частина (3-5 хв.).

Повідомлення теми, мотивація її актуальності і необхідності.

2. Основна частина. Висвітлення суті теми (до 37 хв.).

2.1.

- *Що таке освіта?*

- *Яку людину можна назвати освіченою?*

Учні висловлюють свої думки.

Класний керівник:

- Так, освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Освічена людина зможе навести лад у тій галузі, у якій вона являється фахівцем. Освічена група людей здатна винайти, виготовити та реалізувати продукцію (товари, роботи, послуги), яка стане корисною для громадян. Освічена нація здатна підняти економіку держави, посилити її становище на міжнародній арені не тільки в економічному, а й в духовній, науковій, політичній та інших сферах.

- А що ж таке професійно-технічна освіта?

Класний керівник:

- Дехто розуміє під цим терміном слово “Бурса” або ПТУ (професійно-технічне училище). Що ж таке “Бурса” ? Якщо звернутися до історії, то є один дуже цікавий факт: в той час, коли освіта набирала обертів і простий селянин вже міг відвідувати школу, то пани подумали й вирішили, що їх діти не можуть навчатися з простолюдинами. Вони побудували окремі приватні школи для паничів та панянок. І, звісно, ці школи не були безкоштовними, бо потрібно було повертати вкладені в будівництво кошти. Кожного ранку, коли паничі приходили до школи, вони кидали пару монет у торбу, що висіла на вхідних дверях навчального закладу, а назва цієї торби була – “Бурса”.

Професійно-технічна освіта надає учню не тільки професійні знання в області обраної професії, а ще й розвиває моральні якості, культурне життя, бо серед пріоритетних питань підготовки кваліфікованих робітників на першому місці стоїть організація навчально-виховного процесу, вибір форм та методів навчання, а на другому саме навчання.

Класний керівник:

- Давайте послухаємо історичне повідомлення наших учнів.

Підготовлений учень:

- Історичні дослідження довели, що підвалини професійної освіти як організованої системи підготовки кваліфікованих спеціалістів було закладено ще в часи Київської Русі, коли Ярославом Мудрим при Софії Київській (XI ст.) була заснована школа перекладачів і переписувачів. Традиції професійної підготовки молоді продовжилися в діяльності ремісничих цехів українського середньовіччя, коли досить розвинутою була система індивідуального учнівства, у козацькому суспільстві та на Слобожанщині у другій половині XVII-XVIII ст. України. У травні 1804 року в Чернігові почала працювати перша ремісничка школа.

Класний керівник:

- Професійна освіта, як єдина соціально-педагогічна система почала формуватися лише наприкінці XIX ст., коли суспільні потреби у підготовлених

кваліфікованих робітничих кадрах стали особливо гострими, а царський уряд був вимушений вжити ряд заходів до створення кількох систем підготовки кваліфікованих спеціалістів. Давайте подивимося, які періоди розвитку зазнала система професійно-технічної освіти в Україні:

Запис на дошці:

Перший період – з 1888 р. до 1980 р.

Другий період – 1920 – 1929 рр.

Третій період – 1929 – 1940 рр.

Четвертий період – 1940 – 1959 рр.

П'ятий період – 1959 – 1991 рр.

Пояснення класного керівника:

- *Перший період* – з 1888 р. до 1980 р. У цей час було закладено нормативну базу для функціонування системи підготовки робітничих кадрів. В Україні формувалися кілька систем нижчої професійної освіти: промислово-технічна освіта, підготовка спеціалістів для водного та залізничного транспорту, сільськогосподарська освіта, жіноча професійна освіта, мережа курсів на виробництві. Масово поширювалися нижчі ремісничі школи, в яких здійснювалася підготовка робітничих кадрів для кустарного та промислового виробництва.

Другий період – 1920 – 1929 рр. Була створена українська освітня система, складовою частиною якої була система нижчої професійної освіти. На підставі постанови ЦВК і РНК СРСР «Про встановлення єдиної системи індустріально-технічної освіти» визначалося три єдині форми підготовки і перепідготовки кваліфікованих робітників у системі індустріально-технічної освіти: шкільне навчання, додаткова (кадрова) освіта для зайнятих на виробництві, заочне навчання; два типи освітніх закладів – школи фабрично-заводського учеництва (ФЗУ) та нижні професійно-технічні школи.

Третій період – 1929 – 1940 рр. Підготовка робітничих кадрів була передана господарським наркоматам. З кожним роком зростала кількість ФЗУ.

Четвертий період – 1940 – 1959 рр. У цей час була створена і функціонувала державна система трудових резервів.

П'ятий період – 1959 – 1991 рр. Усі навчальні заклади трудових резервів реорганізувалися в професійно-технічні училища (ПТУ).

Шостий період – розпочинається з 1991 року, з часу проголошення незалежності України. У цей час тривають пошуки власного шляху розбудови системи професійно-технічної освіти, адаптація її до ринкової економіки, приймається перший в історії України Закон «Про професійно-технічну освіту» (1998р.).

А ще у 1997 році було зареєстровано періодичне видання науково-методичний журнал «Професійно-технічна освіта», на сторінках якого висвітлюються основні стратегічні питання розвитку ПТО.

ПТУ поступово стали перетворюватися у багатofункціональні регіональні та галузеві професійні освітні центри. Почали формуватися також інші навчальні

заклади професійної освіти, курси для перепідготовки незайнятого населення. З'явилися вищі професійні училища, центри ПТО, професійні ліцеї.

Діяльність ЦПТО спрямована на підвищення кваліфікації і перепідготовку робітників і молодих спеціалістів, які впроваджують нові технології виробництва або сфери послуг.

Система професійного навчання відіграє важливу функцію в становленні нашої незалежної держави – відтворення кваліфікованих трудових ресурсів, 2/3 всіх працюючих в Україні мають початкову професійно-технічну освіту.

А ось провідною ознакою сучасного виробництва є інтелектуалізація, перехід від ручної праці до організації та управління технічними процесами на робочому місці. Майбутній робітник повинен бути не тільки грамотним, а й компетентним, тобто повинен уміло використовувати одержані знання в умовах сучасного виробництва, уміло орієнтуватися у виробничій ситуації, вирішувати виробничі проблеми, швидко перебудовуватися на виконання інших завдань – тобто жити в умовах ринкової економіки.

Висновок:

- Отже, система професійно-технічної освіти як складова системи освіти України спрямована на забезпечення оволодіння учнями загальних і трудових навичок, які дають змогу їм працевлаштуватися або відкривати власну справу, підвищувати продуктивність праці, використовувати нові технології, вирішувати виробничі завдання з урахуванням змін на ринку праці. У цілому, професійно-технічна освіта - це складова системи освіти України, що є комплексом педагогічних і організаційно-управлінських заходів, що спрямовані на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями й навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури. Здобувається у професійно-технічних навчальних закладах. Професійно-технічна освіта забезпечує здобуття громадянами професії відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей, а також допрофесійну підготовку, перепідготовку, підвищення їх кваліфікації.

Професійно-технічна освіта здійснюється у професійно-технічних навчальних закладах за денною, вечірньою (змінною), очно-заочною, дистанційною, екстернатною формами навчання, з відривом і без відриву від виробництва та за індивідуальними навчальними планами.

Випускнику професійно-технічного навчального закладу, який успішно пройшов кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду (категорії). Випускнику, який закінчив відповідний курс навчання в акредитованому вищому професійному училищі, центрі професійно-технічної освіти певного рівня акредитації, може присвоюватись освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст».

2.2. Ступеневість

Майстер виробничого навчання:

- Професійно-технічна освіта має три ступені. Відповідно до ступенів професійно-технічної освіти встановлюється три атестаційні рівні професійно-технічних навчальних закладів. Давайте розглянемо їх.

На дошці:

I ступінь (рівень) атестації

II ступінь атестації

III ступінь атестації

Отже, I ступінь (рівень) атестації:

На першому ступені професійно-технічної освіти забезпечується формування відповідного рівня кваліфікації з технологічно нескладних, простих за своїми виробничими діями і операціями професій, що дає змогу робітнику вільно працювати з раніше вивченими предметами, об'єктами, виконувати конкретні дії, виробничі операції та роботи під контролем робітника з більшим досвідом і вищим рівнем кваліфікації. Навчання здійснюється шляхом прискореного формування необхідних умінь і навичок у учнів, слухачів професійно-технічних навчальних закладів першого атестаційного рівня та шляхом індивідуального чи групового навчання на виробництві, у сфері послуг.

До професійно-технічних навчальних закладів першого атестаційного рівня належать:

- навчальні курси певного професійного спрямування;
- професійні школи;
- навчально-курсів комбінати;
- автомобільні навчальні комбінати;
- інші прирівняні до них навчальні заклади.

Навчання на першому ступені не вимагає від учнів, слухачів базової чи повної загальної середньої освіти. Нормативний термін навчання не повинен перевищувати 1 року.

Навчання на першому ступені завершується кваліфікаційною атестацією. Особам, які успішно пройшли кваліфікаційну атестацію, присвоюється кваліфікація «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду (категорії) та видається свідоцтво.

А тепер, II ступінь атестації:

На другому ступені професійно-технічної освіти забезпечується формування відповідного рівня кваліфікації з масових робітничих професій середньої технологічної складності у різних галузях економіки, що дає змогу робітнику самостійно виконувати по пам'яті чи з допомогою технологічних карт, інструкцій, креслень або іншої документації типові дії, виробничі операції, роботи за встановленими нормами часу і забезпечувати необхідну якість. Навчання

здійснюється у професійно-технічних навчальних закладах другого атестаційного рівня і вимагає, як правило, від учнів, слухачів базової загальної середньої освіти.

До професійно-технічних навчальних закладів другого атестаційного рівня належать:

- професійно-технічні училища відповідного профілю;
- професійно-художні училища;
- художні професійно-технічні училища;
- училища-агрофірми;
- училища-заводи;
- навчально-виробничі центри;
- навчальні центри;
- інші прирівняні до них навчальні заклади.

Учні, слухачі можуть одночасно з отриманням професії здобувати у професійно-технічному або в іншому навчальному закладі повну загальну середню освіту. Нормативний термін навчання не повинен перевищувати:

- для осіб, які мають повну загальну середню освіту, — 1,5 року;
- для осіб, які мають базову загальну середню освіту і здобувають повну загальну середню освіту, — 4 роки;
- для осіб, які мають базову загальну середню освіту або, як виняток, не мають її і поки не здобувають повну загальну середню освіту, — 2 роки.

Навчання на другому ступені завершується кваліфікаційною атестацією. Особам, які успішно пройшли кваліфікаційну атестацію, присвоюється кваліфікація «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду (категорії) та видається диплом.

Є й III ступінь атестації.

На третьому ступені професійно-технічної освіти забезпечується формування високого рівня кваліфікації з технологічно складних, наукоємних професій та спеціальностей у різних галузях економіки, що дає змогу робітнику чи службовцю на основі отриманих знань та вивчених раніше типових дій самостійно виконувати складні виробничі операції, продуктивні дії, створювати алгоритми діяльності у нетипових ситуаціях. Навчання здійснюється у професійно-технічних навчальних закладах третього атестаційного рівня і вимагає від учнів, слухачів повної загальної середньої освіти.

До професійно-технічних навчальних закладів третього атестаційного рівня належать:

- вищі професійні училища;
- вищі художні професійно-технічні училища;
- вищі училища-агрофірми;
- центри професійно-технічної освіти;
- центри підготовки і перепідготовки робітничих кадрів;
- інші прирівняні до них навчальні заклади.

Нормативний термін навчання повинен перевищувати 2 роки. Навчання завершується кваліфікаційною атестацією. Особам, які успішно пройшли кваліфікаційну атестацію, присвоюється кваліфікація «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду (категорії) та, за умови закінчення

відповідного курсу навчання в акредитованому професійно-технічному навчальному закладі, - кваліфікація молодшого спеціаліста і видаються дипломи.

А ось щодо післядипломної освіти, то вона здійснюється у професійно-технічних навчальних закладах усіх атестаційних рівнів за відповідними навчальними планами та навчальними програмами і включає різні форми підвищення кваліфікації та перепідготовку робітників і службовців. Нормативний термін навчання визначається навчальними планами та навчальними програмами, але не повинен перевищувати 1 року. Навчання в закладах системи післядипломної освіти завершується кваліфікаційною атестацією. Особи, які успішно пройшли кваліфікаційну атестацію, отримують документ встановленого зразка.

2.3. Виступ запрошених випускників, які діляться досвідом становлення їхньої майстерності. Спогади років навчання у закладі, оволодіння професією.

2.4. Перегляд презентації професій навчального закладу.

2.5. Майстер-клас проводить майстер виробничого навчання групи за професією, коментує, чому і як можна навчитися в майстернях.

2.6. Короткометражний профорієнтаційний фільм (1,5 хв. – 3 хв.)

3. Підсумкова частина. Короткі висновки та узагальнення матеріалу, що розглядався. Підсумкове слово майстра виробничого навчання.